

РЕШЕНИЕ

№ 155

Гр. София, 3 април 2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, трето наказателно отделение в открито съдебно заседание на тридесет и първи януари през две хиляди двадесет и пета година в състав

ПРЕДСЕДАТЕЛ: КРАСИМИРА МЕДАРОВА

ЧЛЕНОВЕ: ДАНИЕЛ ЛУКОВ

КАЛИН КАЛПАКЧИЕВ

при участието на секретаря НЕВЕНА ПЕЛОВА и след становище на прокурора от ВКП ПЕТЯ МАРИНОВА, като разгледа докладваното от съдия Медарова наказателно дело № 997/2023 г. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на глава XXIII от НПК.

Образувано е по касационна жалба на подсъдимия Р. Е. А. чрез упълномощения му защитник, адв. Б. А. срещу въззивно решение № 2/03.08.2023 г., постановено по в.н.о.х.д. № 390/2021 г., по описа на Софийски апелативен съд (АСПНС закрит).

В касационната жалба на защитата на подсъдимия А. се релевират касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 2 и 3 от НПК. Прави се искане за отмяна на атакуваното решение и връщане на делото за ново разглеждане, алтернативно – за изменяване на решението на САС, като се намали размера на наложеното наказание. В подкрепа на наведените касационни основания се сочат липса на мотиви към въззивния съдебен акт, с оглед възраженията на защитата от въззивната жалба срещу съществени процесуални нарушения на първия съд по оценката на гласни доказателствени средства от съществено значение за обвинението, които са останали без отговор; липса на пълноценен и задълбочен анализ във въззивното решение на събраните по делото доказателства в тяхната цялост; превратна интерпретация на съдържанието на гласните доказателствени средства; незаконосъобразно приобщаване на обяснения на обвиняеми лица, които имат качеството на свидетели; кредитиране на ВДС, събрани чрез използване на СРС, разрешенията, за които са дадени от некомпетентен орган; доказателствена необезпеченост на фактическия извод за периода на прекратяване на инкриминираната престъпна дейност на подзащитния й.

В контекста на последния довод се прави искане за прекратяване на наказателното производство за подсъдимия А. след 07.10.2014 г., когато деецът е навършил пълнолетие, поради изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване за този период, а за времето от 07.10.2014 г. до 02.04.2015 г. (в жалбата неправилно е посочено 02.10.2024 г.) се счита, че подсъдимият следва да се оправдае поради липса на извършено престъпление. В подкрепа на явната несправедливост на наложеното наказание, което се поддържа като алтернативно оплакване се твърди неправилна оценка на тежестта на смекчаващите

обстоятелства и несъобразяване на продължителния период на наказателното производство, който следва да се отчете като обстоятелство с изключителен характер.

В съдебно заседание пред касационната инстанция упълномощеният защитник на подсъдимия А. адв. А. поддържа изцяло касационната жалба с релевираните касационни основания и с направените алтернативни искания. Пояснява, че в касационната ѝ жалба неправилно е посочила крайната дата на обвинението, което е 02.04.2015 г. вместо невярно посоченото 02.10.2014 г., поради техническа грешка. Сочи, че в нито един от постановените съдебни актове не се съдържат доказателства за извършено от подсъдимия престъпление за периода след навършване на пълнолетие, поради което моли деянието до тази дата да се преквалифицира във вр. с чл. 63 от НК и производството по делото да се прекрати по давност.

Подсъдимият А. в последната си дума пред ВКС моли за справедливо съдебно решение.

Прокурорът от Върховна касационна прокуратура пред касационната инстанция намира жалбата на подсъдимия за допустима, но неоснователна, поради липса на наведените в същата касационни основания. Счита, че решението на въззивния съд е правилно и при постановяването му не са допуснати съществени процесуални нарушения, включително и чрез приобщаване на осн. чл. 281, ал. 2 от НПК обясненията на обвиняеми лица, спрямо които наказателното производство е приключило. Сочи, че материалният закон е приложен правилно, като не са налице основания за редукия по чл. 63 от НК, тъй като деянието е довършено след като подсъдимият е навършил пълнолетие. Намира, че съдът е отчетел всички смекчаващи обстоятелства и е наложил справедливо наказание, което е отложил по реда на чл. 66, ал.1 от НК, поради което решението следва да се остави в сила.

Върховният касационен съд, трето наказателно отделение, след като взе предвид касационната жалба на подсъдимия А. и като съобрази доводите на страните от съдебно заседание, в рамките на законовите си правомощия по чл. 347, ал.1 от НПК, намира за установено следното:

С присъда № 260020/02.06.2021 г., постановена по н.о.х.д. № 2633/2020 г., по описа на Специализиран наказателен съд, 13 състав, подсъдимият Р. Е. А. е признат за виновен в това, че в периода от неустановена дата през месец юли 2014 г. до 02.04.2015 г., е участвал в организирана престъпна група, създадена с цел да върши в страната престъпления по чл. 354а, ал. 1 и 2 от НК и по чл. 143, ал. 2 от НК, ръководена от Д. В. Н., в която са участвали още единадесет лица (подробно индивидуализирани в присъдата), поради което и на осн. чл. 321, ал. 3, т. 2 вр. ал. 2 от НК и чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от една година и шест месеца, изтърпяването на което е отложено на осн. чл. 66, ал. 1 от НК с изпитателен срок от три години.

С присъдата на Специализирания наказателен съд, на осн. чл. 304 от НПК подсъдимият А. е признат за невиновен и оправдан по обвинението по чл. 339, ал. 1 от НК и на осн. чл. 189, ал. 3 от НПК е осъден да заплати направените по делото съответни разноси по първото обвинение.

С въззивно решение № 2/03.08.2023 г. по в.н.о.х.д. № 390/2021 г. на Софийски апелативен съд-АСНС (закрит) присъдата на СпНС е потвърдена изцяло и подсъдимият е осъден да заплати направените по делото разноси пред въззивната инстанция. Въззивното решение е подписано с особено мнение от член на съдебния състав по съображения за необоснованост на първоинстанционния съдебен акт.

Касационната жалба на подсъдимия е депозирана в законовия срок по чл.

350, ал. 2 от НПК и от легитимирана за това страна срещу подлежащ на касационно обжалване съдебен акт, поради което е допустима, като разгледана по същество се явява неоснователна.

В пределите на касационната проверка се включва осъждането на подсъдимия за престъплението по чл. 321, ал. 2 от НК. В частта за престъплението по чл. 339, ал. 1 от НК, за което подсъдимият е оправдан въззивното решение не е протестирано и присъдата е влязла в сила.

На първо място следва да бъде обсъдено оплакването за допуснати съществени процесуални нарушения по чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК, доколкото основателността на същото има за последица отмяна на контролирания съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане.

За да обоснове наличието на това касационно основание защитата се позовава на неправилен прочит на съдържанието на гласните доказателствени средства, събрани чрез разпитите на свидетелите по делото и на немотивираното им кредитиране при наличие на съществени противоречия в отделните разпити на част от тях. В касационната жалба се прави анализ на показанията на същите свидетели, които са в подкрепа на обвинението и се оспорва доказателствената дейност на въззивния съд по тяхната оценка. В заключение се твърди доказателствена необезпеченост на изводите на съда по фактите на обвинението.

Прочитът на въззивното решение сочи на неоснователност на доводите от касационната жалба, с които се оспорва законосъобразният прочит на гласните доказателствени средства от контролираната въззивна инстанция. В решението на съда се съдържа цялостен и комплексен анализ на наличната доказателствена съвкупност, като отделните доказателства и доказателствени средства са разгледани както относно вътрешната им устойчивост, така и чрез съпоставка едни с други и съдът е изложил подробни аргументи в подкрепа на изводите си кои от тях кредитира и по какви съображения. По този начин САС е спазил законовото изискване на чл. 14, ал. 1 от НПК за обективно и пълно изследване на релевантните доказателства, на базата на което е формирал изводите си по фактите на обвинението. ВКС намира, че в доказателствената дейност на въззивния съд не са допуснати процесуални нарушения, които да са довели до пороци при формиране на вътрешното му убеждение, които да налагат отмяна на решението и връщане на делото за ново разглеждане от друг въззивен състав.

Подходът, който защитата е възприела в жалбата, за изолирано оспорване на показанията на разпитаните свидетели поотделно, без съдържанието им да се разглежда във взаимовръзка с останалите доказателства и доказателствени средства не е съобразен с процесуалните изисквания на НПК за начина на формиране на вътрешното убеждение на решаващите съдилища по фактите на обвинението - чрез цялостна доказателствена оценка на наличните доказателства и съвкупният им анализ. Апелативният съд е изпълнил задълженията си както при проверката на присъдата на първата инстанция, така и при формирането на собствените си фактически изводи. Доказателствената обезпеченост на обвинението спрямо подсъдимия А. по чл. 321, ал. 2 от НК като участник в организирана престъпна група, създадена с цел да извършва в страната инкриминираните видове престъпления правилно е разгледана в контекста на цялостната престъпна дейност на организацията - тази на нейния ръководител и на останалите членове на групата, които са действали съвместно с подсъдимия А. за постигане на небелязаната цел (но не непременно съгласувано един с друг, каквато съгласуваност в действията на отделните участници не се изисква, за да е осъществен фактическият състав на престъплението).

Наказателното производство за останалите подсъдими е било прекратено

чрез сключване на споразумения с всеки един от тях, което е довело до конституирането им в качеството на свидетели в съдебното производство спрямо подсъдимия А., което е проведено по общия ред за предявените по отношение на него самостоятелни обвинения.

Контролираните съдилища не са допуснали процесуални нарушения при разпита на тези лица, като приобщаването на обясненията, които са дали на досъдебното производство в качеството на обвиняеми по делото законосъобразно са били прочетени по реда на чл. 281, ал. 2 от НПК при разпита им като свидетели, на осн. чл. 118, ал. 1, т. 1 от НПК. Посоченият процесуален ред дава възможност за разпит като свидетели на лица, които са участвали в наказателното производство в процесуалното качество на обвиняеми, в случаите когато наказателното производство спрямо тях е прекратено или е приключило с влязла в сила присъда, респективно за прочитане на обясненията им от досъдебното производство при условията на чл. 281, ал. 2 от НПК, когато са налице предпоставките за това. По настоящото дело, след като наказателното производство за останалите участници и ръководителят на престъпното сдружение е било прекратено със сключване на споразумения не е съществувала процесуална пречка същите лица да участват като свидетели по делото срещу подсъдимия А.. Въззивният съд е провел съдебно следствие с разпит на част от свидетелите по делото, Г. И., Д. И. и К. П., спрямо които наказателното производство е било прекратено и на самостоятелно основание законосъобразно е приобщил обясненията им от досъдебното производство, дадени при разпита им като обвиняеми лица, на осн. чл. 281, ал. 2 от НПК, поради което чрез този процесуален способ не е налице процесуално нарушение от контролираните съдилища. След като за прочитане на обясненията на същите лица от досъдебното производство са били налице на предпоставките по чл. 281, ал. 2 от НПК съдът правилно ги е ползвал като годен доказателствен източник в кредитираните от него части, поради което възражението на защитата за процесуалната недопустимост на приобщените обяснения е неоснователно.

В жалбата се възразява срещу показанията на свидетелите, от които е изведено участието на подсъдимия в организираното престъпно сдружение, като се посочва, че съдържащите се в тях данни не се отличават с достатъчна конкретика, за да бъдат съотнесени към процесния период, за който е предявено обвинението по чл. 321, ал. 2 от НК спрямо подсъдимия А.. Изложените аргументи, които според защитата подкрепят наличието на касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК са в насока недоказаност на приетите от контролираните инстанции фактически констатации и по естеството си представляват довод за необоснованост на въззивния съдебен акт. Необосноваността не е включена като вид самостоятелно основание в пределите на касационната проверка, респективно не подлежи на контрол при преценката за основателност на касационните жалби. Установените от проверяваните съдилища правно значими за обвинението факти не подлежат на касационен контрол относно тяхната правилност. Касационната инстанция не може да приема нови фактически положения или да променя възприетите от контролираните инстанции факти, тъй като те са установени в резултат на самостоятелно формираното от тези инстанции вътрешно убеждение. В рамките на допустимата проверка по чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК е юридическата правилност на формиране на вътрешното убеждение на инстанциите по фактите, което може бъде контролирано само относно процесуалния ред за събиране и оценка на доказателствата, на които е основано. В случаите когато последното е в съответствие с правилата на процесуалния закон, то не подлежи на ревизия от касационната инстанция.

В контекста на изложените правни рамки за обхвата на касационната

проверка не се установи допуснато от съдилищата процесуално нарушение със съществен характер по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 1 от НПК, изразяващо се в неправилна и незаконосъобразна оценка на гласните доказателствени средства по делото, въз основа на които са изведени правно значимите факти за обвинението по чл. 321, ал. 2 от НК спрямо подсъдимия А.. Правилно въззивният съд е основал изводите си по фактите на показанията на свидетелите Г. и Д. И., участници в процесното сдружение, с оглед съдържащото се в тях подробно описание на персоналния състав на сдружението, на периода му на действие, целта, с която е било създадено и на начина на реализиране на престъпната му дейност. Показанията на посочените свидетели се отличават с конкретика за ролята на подсъдимия като участник в престъпната група, определен от тях като „дилър“, който раздава амфетамини и трева; за клиентите, които е снабдявал с наркотични вещества; за периода през който подсъдимият се е занимавал с разпространение на наркотични вещества, като тази дейност е била част от дейността на престъпната група, в която са били участници и разпитваните свидетели. В проведените пред САС разпити се съдържат данни за това, че подсъдимият се е снабдявал с наркотични вещества лично от двамата свидетели, (преимуществено от свидетеля Д. И.), като е предавал получените от продажбата им парични средства на ръководителя на групата. В същите доказателствени средства се съдържат детайлно описание на начина им на комуникация с подсъдимия и останалите членове на групата, за използваните конспиративни изрази и способ на разпространение на наркотичните вещества, които кореспондират взаимно и с показанията на свидетеля К. П. (въззивният съд е допуснал повторен разпит на свидетеля) от досъдебното производство, надлежно приобщени по реда на чл. 281, ал. 4 вр. ал. 2 от НПК за ролята на подсъдимия А. в престъпното сдружение, поради което въззивният съд основателно им е дал вяра и ги е използвал за формиране на изводите си по фактите.

В касационната жалба на защитата се възразява срещу кредитирането на приобщените показания на останалите свидетели от досъдебното производство, които са получили кредит на доверие от решаващите съдилища, (Д., В., В., Р., свидетели с тайна самоличност номера 140 и 141) поради това, че в съдебно заседание същите свидетели не поддържат (изцяло или отчасти) прочетените показания относно участието на подсъдимия А. в инкриминираната престъпна група. Контролираният въззивен съд е изложил подробни съображения по въпроса кои от противоречивите доказателства кредитира и с какви аргументи, като становището му в тази връзка е логически издържано и почива на обективен прочит на цялостната доказателствена съвкупност. Приобщените показания на посочените в жалбата свидетели разкриват кореспонденция по отношение участието на подсъдимия в организираното сдружение и ролята му в същото, като еднопосочно го описват като „дилър“ на наркотични вещества, който е предавал средствата от продажбата им на ръководителя на групата, лично и чрез други участници в същата група, и по договорка с лицето, което е ръководело сдружението е задържал процент от печалбата за себе си. Контролираните съдилища са отчели еднопосочния характер на приобщените доказателствени средства и кореспонденцията им с останалите доказателства за участието на подсъдимия в процесната престъпна група и основателно са им дали кредит на доверие, като са отхвърлили показанията на същите лица от съдебно заседание като необективни.

Оспорените гласни доказателствени средства са получили законосъобразен процесуален прочит в решението на въззивния съд и становището му по тяхната доказателствена оценка е мотивирано по надлежния ред, поради което в дейността

на съда не се констатира процесуални пороци със съществен характер, които да опорочават формирането на вътрешното му убеждение по фактите на обвинението. Решаващите съдилища са суверенни в дейността си по изграждане на фактическите си констатации и при положение, че същата е законосъобразно проведена ВКС не разполага с правомощия за касационна намеса в този процес, който е изцяло в компетентността на проверяваните съдилища.

Въззивният съд е приел, че в изходящите от разпитаните пред него свидетели гласни доказателствени средства се съдържат кореспондиращи на приобщените показания от досъдебното производство доказателства за участието на подсъдимия А. в дейността на процесната престъпна група, което е посочил като довод в подкрепа на становището си кои от противоречивите доказателства кредитира. Възражението срещу обективността на част от гласните доказателствени средства по съображения, че определени свидетели имат по-ограничени възприятия за дейността на подсъдимия като участник в престъпното сдружение и не са запознати в детайли с начина, по който е разпространявал наркотичните вещества и е комуникирал с останалите участници в групата и /или с нейният ръководител е напълно неоснователно. За да е налице организирано престъпно формирование по смисъла на чл. 93, т. 20 от НК не е необходимо то да се характеризира с формална структура и разпределение на ролите между участниците в него, както и с взаимна лична обвързаност между тях, което се извежда от легалното определение за понятието „организирана престъпна група“. Достатъчно е отделният участник да съзнава, че е част от такъв вид сдружение и да е информиран за неговата цел, както и дейността му да е подчинена на реализирането на целените със създаването на сдружението престъпления.

С доводите от жалбата, че подсъдимият е прекратил участието си в престъпната група преди края на инкриминирания период, като е бил неин член до навършване на пълнолетие и след този период не е бил съпричастен към дейността на групата са доводи за необоснованост на решението, доколкото с тях се оспорват установените по делото факти по същество. Съгласно мотивите към решението на апелативния съд подсъдимият А. е участвал в дейността на процесното формирование до 02.04.2015 г., когато са били задържани по-голямата част от неговия състав, което е наложило дейността на групата в този ѝ вид да бъде преустановена за определен период от време. Непрецизността във фактическите изводи на въззивния съд, че подсъдимият А. също е бил задържан, което не кореспондира на доказателствата по делото, не може да се оцени като процесуално нарушение със съществен характер и да опорочи цялостната дейност на съда по формиране на вътрешното му убеждение, поради ирелевантността на този факт към доказаността на обвинението по чл. 321, ал. 2 от НК, тъй като въззивният съд е основал фактическите си изводи на цялостния обем от доказателства за дейността на подсъдимия А. като участник в престъпната група, а не на обстоятелството, че деецът е бил задържан. Аналогично, изводите на решаващите съдилища за периода на действие на престъпното сдружение, в което подсъдимият е членувал, са основани на обективен прочит на относимите доказателства.

Не се намери за основателно и възражението за негодност на част от приобщените по делото ВДС, събрани чрез използване на СРС, разрешението за които е дадено от некомпетентен орган, а именно – председател на окръжен съд, а не на Специализирания наказателен съд (закрит), от когото са дадени останалите разрешения за използване на СРС по делото, в случаите когато исканията са отправени за престъпления по чл. 321 от НК. Апелативният съд в решението е дал мотивиран отговор на аналогично поддържано пред него възражение, като е посочил, че исканията за използване на СРС са били дадени за разкриване на

престъпление по чл. 354а от НК, което определя и компетентността на председателя на съответния окръжен съд да разреши тяхното използване, а не на председателя специализирания съд, който е бил компетентен да дава разрешения в случаите по чл. 411а от НПК (отм.).

С оглед изложеното не се установи наличие на съществено процесуално нарушение в доказателствената дейност на въззивния съд, което да е довело до накърняване на процесуалните права на подсъдимия А., поради което искането на защитата за отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане не може да бъде удовлетворено.

Не се намери за основателно и оплакването за нарушение на материалния закон. В рамките на установените факти законът е приложен правилно.

Искането на защитата за преквалификация на деянието по чл. 321, ал. 2 от НК във вр. с чл. 63, ал. 2 от НК също не може да бъде уважено, тъй като удовлетворяването му изисква наличие на други фактически изводи относно периода на извършване на деянието с каквито правомощия ВКС не разполага.

Съгласно приетата за установена от контролираните съдилища фактическа обстановка участието на подсъдимия А. в престъпната група с ръководител Д. Н. е продължило до 02.04.2015 г., когато групата в инкриминирания ѝ вид е преустановила дейността си. Към този краен период подсъдимият е бил пълнолетен, поради което не са налице основания за преквалификация на деянието като извършено от непълнолетно лице, тъй като престъплението по чл. 321, ал. 2 от НК е продължено престъпление и разделянето му на отделни времеви периоди е недопустимо.

Аналогично, при тези фактически данни искането на защитата за оправдаване на подсъдимия за времето от навършване на пълнолетие до края на инкриминирания период също не може да се удовлетвори. ВКС е съд по правото и не разполага с правомощия да приема нови фактически положения по предявените обвинения, включително и по отношение на периода, през който е било извършено деянието. Искането на защитата за редуциране на времето на участие на подсъдимия в престъпното сдружение по естеството си представлява искане за промяна на установените от контролираните инстанции факти, съгласно които деецът е действал като член на групата за периода от до 15.04.2015 г., което не е допустимо в хода на касационното производство, поради което искането на защитата следва да се остави без уважение.

Не се намери за основателно и оплакването за явна несправедливост на наложеното наказание.

Решаващите съдилища са определили на подсъдимия А. наказание в размер на една година и шест месеца лишаване от свобода, като са реализирали наказателната му отговорност при условията на чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК, поради наличие на многобройни смекчаващи обстоятелства. В тази категория са причислени младата възраст на А. при извършването на деянието и обстоятелството, че през по-голямата част от инкриминирания период е бил непълнолетен, ролята му в групата, като член от най-ниско ниво с по-малък принос в дейността ѝ, и добрите му характеристични данни.

ВКС не се съгласява с тезата на апелативния съд, че като смекчаващ отговорността на дееца факт следва да се цени обстоятелството, че групата е продължила да действа и след като подсъдимият е преустановил членството си в нея. Наказателната отговорност е лична и се реализира в рамките на предявеното обвинение, поради което фактът, че подсъдимият не е извършил престъпление след този период е ирелевантен за наказанието, което следва да изтърпи.

ВКС намира, че наложеното на подсъдимия наказание не е явно

несправедливо по смисъла на чл. 348, ал. 5 от НПК. Отчетените от съдилищата смекчаващи обстоятелства са правилно оценени и размерът на наказанието не е несъответен на тежестта на деянието, което разкрива завишена обществена опасност с оглед големия брой участници в престъпното сдружение, не малкия период на действие на групата, чиято дейност е била преустановена, поради задържане на по-голямата част от нейния състав, както и с оглед вида на престъпленията, за които е била създадена – по чл. 354а от НК и по чл. 143 от НК, както и предвид обстоятелството, че част от наркотичните вещества са били разпространявани и сред непълнолетни лица и подсъдимият е осъществявал дейността си в близост до района на училище,(гимназия) в [населено място].

ВКС намира, че продължителността на наказателното производство в конкретния казус е оценена правилно със съответната относителна тежест и това обстоятелство не може на самостоятелно основание да доведе до допълнителна редукция на определения от апелативния съд санкционен размер. Нарушаването на изискването за провеждане на наказателното производство в разумен срок по смисъла на чл. 6 от ЕКЗПЧОС винаги изисква преценка за необходимостта от компенсиране на дееца относно допуснатото нарушение, като това може да се осъществи и чрез разпоредбата на чл. 55 от НК, която в случая е приложена и не е налице необходимост от допълнително компенсиране на подсъдимия, поради което искането за намаляване на размера на наложеното на подсъдимия наказание, което е определено с една година и шест месеца под специалния санкционен минимум не може да бъде уважено.

С оглед изложеното, въззивното решение, с което е потвърдена присъдата на първата инстанция е законосъобразно и следва да бъде оставено в сила.

Водим от горното и на осн. чл.354 ал. 1 т. 1 от НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА въззивно решение № 2/03.08.2023 г., постановено по в.н.о.х.д. № 390/2021 г., по описа на Софийски апелативен съд (АСПНС закрит).

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: